

Анотація

Статтю присвячену дослідженню основних проблем розвитку житлово-комунального господарства в Україні, запропоновані основні напрямки реформувань в цій сфері.

Аннотация

Статья посвящена исследованиям основных проблем развития жилищно-коммунального хозяйства в Украине, предложены основные направления реформирования в этой сфере.

Annotation

The article is devoted researches of basic problems of development of Housing communal economy in Ukraine, basic directions of reformation are offered in this sphere.

Список використаних джерел

1. Червяченко Г.В. Теоретичні аспекти ефективності управління соціально-економічною системою // Регіональні перспективи. - 2003. - № 6. - С. 7-9 .
2. Харазішвілі Ю. Системне моделювання соціально-економічного розвитку України // Банківська справа. -2006. - № 3. - С. 46-65.
3. <http://maidanua.org>.
4. Економіка міського господарства: Навчальний посібник / За ред. Т.П. Юр'євої. - Харків: ХДАМГ, 1997. -672 с.

УДК 338.4:677:675.83

Лагодієнко Н.В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ВОВНЯНО-ТЕКСТИЛЬНОГО КЛАСТЕРУ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗОНІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність проблеми. Конкуренентоспроможність – складна, але в той же час необхідна умова успішного функціонування в системі жорсткого ринкового господарювання. Стати конкурентоспроможним прагне кожне підприємство, тому що це застава стійкості і процвітання. Визначальним у досягненні даної мети є розробка чіткої довгострокової програми дій, тобто стратегії. З економічної точки зору стратегія означає планування і проведення в життя визначеної політики з використанням всіх доступних, у рамках існуючого законодавства, засобів і методів. Сили конкуренції впливають на ціни, що можуть встановлювати фірми, на витрати, що їм приходится нести, і на розміри інвестиції. Сучасному вівчарству притаманний низький ступінь конкурентоспроможності і відсутність кооперації агровиробників з іншими учасниками вовняно-текстильного виробництва, що робить необхідним використання нових підходів до питань його ефективного функціонування.

Стан вивчення проблеми. Наукові основи ефективного розвитку аграрних і переробних підприємств на основі кооперації й інтеграції досліджували у своїх роботах Абрамов М., Геєць В., Данилишин Б., Джуринський М., Ліпський Ю., Мозер Г., Наумов О., Некрасова Л., Руднева Є., Саблук П., Сарибеків Г., Семіноженко В., Соколенко С., Топіха І., Хакен Г. та інші автори. Однак, незважаючи на значну кількість публікацій по

розглянутій проблемі, багато її аспектів в умовах ринку залишаються предметом гострих дискусій і мають потребу в подальшій розробці. Необхідність дослідження конкурентоспроможності вовняно-текстильної галузі з метою підвищення її ефективності обумовило вибір теми наукового дослідження.

Мета дослідження. Метою дослідження є вивчення конкурентних переваг продукції вовняно-текстильного кластеру і розробка теоретичних та практичних аспектів впровадження ефективної стратегії розвитку галузі у спеціальній економічній зоні Херсонської області.

Результати досліджень. Позиція в галузі забезпечується її конкурентною перевагою, стійкістю фірми в ринковому середовищі. Конкурентні переваги досягаються двома способами: або більш низькими витратами, що сприяють одержанню більшої маси прибутку, або диференціацією товарів (здатністю забезпечити покупцям новими властивостями товару і після продажним обслуговуванням). На позицію в галузі впливає вибір сфери конкуренції: вид товару, що випускається, ринки збуту, коло покупців, що обслуговуються, число споріднених підприємств (потенційних конкурентів).

Проблема відновлення даного сегмента вовняно-текстильної галузі країни є пріоритетною. Крім того, за попередніми оцінками даний сегмент може бути досить прибутковим і не вимагає великих інвестицій в устаткування. Розвиток даного сегмента має велике значення для створення більш конкурентоспроможної текстильної галузі.

Природно, що вовна представлена у продуктах кінцевого попиту, як сировинний елемент. Тому попит на неї залежить від попиту на готову продукцію. У Херсонській області сегмент виробництва готової текстильної продукції не розвинутий. Хоча є потенціал перепрофілювання потужностей АТ «Херсонський бавовняний комбінат» на переробку вовни, втім фінансові і майнові проблеми комбінату практично зупинили його роботу. Втім, є підприємства з виробництва готової вовняної продукції у сусідніх регіонах, зокрема у АР Крим. Основна проблема всіх підприємств, що займаються виготовленням готових тканин і одягу – це відсутність взаємозв'язку з місцевими постачальниками сировини. Через слаборозвинені взаємини, компанії, що займаються виробництвом готових тканин і одягу, змушені імпортувати сировину або працювати на давальницькій сировині, а виробники тканини експортувати незатребувану на місцевому ринку тканину. Так само сегменту притаманні такі проблеми, як застаріле устаткування, незнання світових тенденцій, нестача професійних кадрів, нелегальний і недеklarований імпорт готової продукції, низькоякісна вироблена продукція.

Відповідно до здійсненого аналізу оцінки конкурентоспроможності створюваного кластера вітчизняні текстильні підприємства мають у своєму розпорядженні необхідні фактори конкурентоспроможності. До них можна віднести наступні компоненти: низька вартість сировини, близькість до сировинних ресурсів, близькість до ринків збуту текстильної продукції, доступ до енергоресурсів.

Аналіз конкурентоспроможності також виявив фактори, що необхідні для успішного створення конкурентоспроможного кластера і подальшого розвитку текстильної галузі. Незважаючи на ряд факторів, що забезпечують конкурентоспроможність, українським текстильним підприємствам необхідно сконцентруватися на наступних факторах, здатних забезпечити підвищення конкурентоспроможності:

- підвищення продуктивності праці на текстильних фабриках;
- удосконалення маркетингу;
- налагодження і вихід на логістичні ланцюги;
- поліпшення стандартів якості виробничих процесів;
- налагодження бізнесу.

На початковому етапі розвитку текстильної промисловості шляхом кластерного розвитку пропонується сконцентруватися на сегменті виробництва вовняної тканини і пряжі.

Сегмент виробництва пряжі на сьогоднішній день є найбільш конкурентоспроможним стосовно інших сегментів текстильної галузі. В Україні існує власне виробництво вовни, також існують швейні компанії, здатні виробляти різну продукцію, як для внутрішнього, так і для зовнішнього ринків. Створення конкурентоспроможного текстильного сегмента дозволить переробляти вироблену в Україні вовну, тим самим збільшувати додану вартість, і виробляти необхідну продукцію для подальшої обробки на швейних підприємствах.

Україна має потенціал розвитку вовняно-текстильного кластера в Херсонській області, що визначається такими факторами, як доступність сировини; створення нових і переозброєння існуючих текстильних підприємств; інфраструктура, що розвивається; наявність необхідної бази для розвитку людських ресурсів, НДДКР; низький рівень витрат виробництва; великий попит і близькість до потенційних ринків збуту. Географічно область знаходиться в оточенні регіонів, де існує великий попит на вовняну пряжу.

Підводячи підсумки, варто підкреслити:

- аналіз співвідношень собівартості окремих видів сільськогосподарської продукції і цін на ринку свідчать про відсутність ефективної системи заготівлі і закупівлі сільськогосподарської вовняної сировини, що є поряд із застарілими технологіями переробки одним з факторів низької конкурентоспроможності вітчизняної вовни;

- певний ріст сировинної бази поки не є визначальним фактором для росту обсягів переробки;

- конкурентоспроможність вітчизняної продукції знижується через відсутність гармонізації існуючих стандартів з міжнародними стандартами ISO-9000, 14000 ;

- нерозвиненість інформаційно-маркетингової системи в аграрному секторі обмежує доступ сільгосптоваровиробників до оперативної інформації про стан сільськогосподарських і текстильних ринків. Відсутність системи консультаційних і консалтингових служб на селі також є чинником зниження конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції і продуктів переробки.

В господарстві регіону функціонують десятки сільгосппідприємств – виробників вовни, діяльність яких не об'єднана загальним інтересом і вони діють розрізнено. Світова практика показує, що існує стійка залежність між ефективністю виробництва, агропромисловою інтеграцією і формуванням на цій основі агробізнесу.

Вівчарські господарства і підприємства первинної обробки вовни в Україні, поки не об'єднані єдиним економічним інтересом. При тісних технологічних зв'язках між ними це приводить до виникнення протиріч, пов'язаних з розходженням інтересів виробників сировини і переробних підприємств, що постійно викликають прагнення підвищити результати своєї діяльності за рахунок економічних інтересів партнерів. Господарства при існуючій оплаті за сиру вовну не зацікавлені в збільшенні виробництва якісного волокна, а переробні підприємства часто занижують сортність вовни при розрахунках з господарствами.

Доцільно для використання переваг вертикальної інтеграції на базі сільгосппідприємств і виробництв первинної обробки вовни створити агропромислове кластерне об'єднання. Щоб підкорити всіх працівників об'єднання єдиній задачі – поліпшенню якості волокна – необхідний перехід на встановлення завдань у єдиному показнику – вовно-волокні. Об'єднанню потрібно встановлювати ціни на волокно з урахуванням собівартості немитої вовни в господарствах + усі витрати переробних виробництв + їх прибуток. Рентабельність роботи кластерного об'єднання при середніх витратах у господарствах і на виробництвах первинної обробки на першому етапі повинна також бути не нижче 10, а на другому – 20%.

Необхідно також удосконалювати систему кредитування. Сьогодні кредити на закупівлю вовни, на її заготівлю і переробку одержують переробники. В умовах агропромислової інтеграції кредити повинен одержувати кластер і, відповідно до встановлених завдань по виробництву вовняного волокна, розподіляти їх між

сільгосп підприємствами і виробництвами первинної обробки вовни відповідно до планів по виробництву вовни-волокна.

З метою досягнення більш ефективної форми товаропросування від виробника до споживача, підвищення частки участі сільгосптоваровиробників у кінцевому продукті кластер повинен займатися пошуком каналів збуту, вивченням кон'юнктури ринку. У наслідку, формуючи спільними зусиллями матеріально-технічну базу для збереження і транспортування продукції, у структурі кластеру можливе створення повноцінної торгово-закупівельної структури. Торговельна організація кластеру може виступати колективним продавцем на біржах, ярмарках, укладати контракти з будь-якими заготівельними організаціями. Власна торговельна організація буде сприяти розвитку конкуренції на селі в сфері торгівлі в захист інтересів сировинників. При цьому можливий поетапний вихід на спеціалізовані оптові ринки.

Відомо, що головним суб'єктом у розвитку аграрного виробництва залишається держава. Вона забезпечує регулювання через систему стимулів і важелів стійкого розвитку агропромислового виробництва. Необхідна розробка заходів на рівні держави для розвитку виробництва і переробки вовни, реалізація яких буде стимулювати ефективне функціонування вовняно-текстильного кластеру в Херсонській області.

Найважливішими з них є організаційні заходи: законодавче забезпечення, створення сучасних лабораторій з оцінки якості вовни, будівництво виробництв первинної обробки вовни, акціонерами якого будуть вівчарські господарства кластеру.

Формування вовняно-текстильного кластеру передбачає розробку економічного механізму, що враховує інтереси взаємозалежних з ним галузей і здійснює стимулювання їх взаємовигідного функціонування, що буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності галузі. Надалі конкурентоспроможна вовняна промисловість буде стимулювати підвищення конкурентоспроможності кластероутворюючих галузей.

Формування взаємовигідних економічних відносин між взаємозалежними галузями передбачає оптимальні цінові співвідношення на їх продукцію [93]. У першу чергу, це відноситься до продукції сільгоспвиробників як постачальників сировини (вовни) для текстильної промисловості. Сучасна ситуація з цінами на сільськогосподарську продукцію показує існування глибоких диспропорцій у цінах не на користь сільського господарства, диспаритету цін між сільським господарством і іншими галузями (постачальними, переробними, обслуговуючими).

Ми вважаємо, що кластер – це, насамперед, міжгалузевий комплекс, замкнутий системою відтворювальних зв'язків і зцементований технологічними інноваціями. Іншими словами, кластер у самому загальному випадку – це комплекс, сформований на базі територіальної концентрації взаємозалежних і взаємодоповнюючих один одного підприємств і організацій, що використовують вигоду свого близького розташування і своєї спеціалізації для забезпечення своїх конкурентних позицій на ринках.

Однак, кластерний механізм є лише просторово-організаційним фактором підвищення конкурентоспроможності виробництва, він може служити тільки доповненням до факторів виробництва, що створюють первісну необхідну основу для конкурентних переваг. Як би не були територіально організовані виробництва, спочатку вони повинні бути оснащені передовою технікою і прогресивними технологіями, високоякісною робочою силою. Не просто повинні бути оснащені, але повинні одержати конкурентні переваги у техніці, технологіях і робочій силі.

Фундаментом вовняно-текстильного кластера повинна стати державна система стандартизації метрології і сертифікації (далі – система стандартизації). В умовах ринкової економіки ця система повинна не тільки контролювати відповідність кінцевої продукції галузі вимогам стандартів, але і сприяти підвищенню їх конкурентоспроможності шляхом розробки перспективних норм якості на основі узагальнення вітчизняного і закордонного передового досвіду. Крім того, як представляється, у діяльності системи стандартизації так само повинний застосовуватися

кластерний підхід, тобто формуватися особлива система стандартизації, метрології і сертифікації вовняного кластера, що охоплює виробництво вовни, сферу її первинної обробки, підприємства текстильної промисловості й інфраструктуру галузей.

Забезпечення конкурентоспроможності продукції припускає необхідність її кількісної оцінки. Практично по кожному аналізованому товару повинна бути своя методика оцінки конкурентоспроможності, яка б враховувала особливості формування відповідного товарного ринку й основні тенденції науково-технічного прогресу.

Провівши зіставлення по всіх параметрах, можна одержати повний набір індексів, що характеризують відхилення властивостей пропонованого товару, від властивостей, необхідних споживачу, або властивостей товару конкурента. Даний комплексно-параметричний метод передбачає використання інтегрального показника конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції. Він дозволяє виразити рівень конкурентоспроможності продукції за допомогою узагальненого показника через групи параметрів, що підлягають оцінці (табл. 1).

Таблиця 1

Номенклатура показників для оцінки рівня конкурентоспроможності немитої вовни

Групи показників	Склад, зміст показників
Економічні	Ціна пропозиції (реалізація)
Нормативні	Механічна забрудненість
Функціональні	Прядильна спроможність
Фізичні	Регламентована довжина і тоніна волокна
Екологічні	Забрудненість хімічними і радіоактивними речовинами

Узагальнений показник конкурентоспроможності товару представляє суму значень одиничних параметричних показників вирівняних за допомогою коефіцієнтів значимості.

Дуже важливим моментом є встановлення (за допомогою кореляційно-регресивного аналізу, експертних оцінок та інших дослідницьких методів) ступеня впливу обраних параметрів.

При оцінці можливостей підприємства в порівнянні з конкурентами такі фактори, як технічні й організаційні можливості підвищення якості продукції й удосконалювання асортименту, також відіграють роль: технічна оснащеність виробництва, особливо знос і термін служби устаткування, імідж підприємства і товарів на ринку, наявність робочої сили і склад колективу, розміри підприємства і його прибутковість, розходження в практиці управління підприємствами, протекціоністська політика уряду стосовно вітчизняних товаровиробників, підтримка місцевих органів влади, інвесторів, наявність спонсорів та ін.

Продукція вітчизняного аграрного сектора поки є неконкурентоспроможною на світовому ринку з наступних причин: відсталість і зношеність матеріально-технічної бази, низький рівень продуктивності праці тощо. Крім того, слід зазначити і той факт, що прямі бюджетні субсидії українським сільськогосподарським виробникам істотно нижче, ніж у багатьох країнах. У силу цих обставин, аграрний сектор розвинених країн має незрівнянні конкурентні переваги і вітчизняні виробники можуть не встояти на товарному ринку. Адже після вступу у СОТ на вітчизняний ринок здійснюється експансія сільськогосподарських товарів іноземного походження.

Висновок. Підвищення галузевої конкурентоспроможності (виробництво і переробка вовни), як економіки держави в цілому, повинне ґрунтуватися на зовнішньоекономічній політиці, що має поєднати розумну відкритість економіки з

рівноправною участю в міжнародному поділі праці й інтеграцією в систему світогосподарських зв'язків.

Впровадження зазначених заходів є винятково важливим кроком у системі державного захисту внутрішнього ринку і, безумовно буде сприяти підтримці вітчизняних товаровиробників, у тому числі і кластероутворюючих галузей шляхом обмеження зрослих поставань імпорту, несумлінної конкуренції, викликаного імпортом демпінгового і субсидованого товару.

Використання мит при здійсненні експортно-імпоротної політики являє собою тарифні регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Поряд з ним у міжнародній практиці активно використовуються методи нетарифного регулювання. До них відносяться ембарго, квотування, ліцензування, "добровільні обмеження" експорту і встановлення технічних бар'єрів у виді особливих вимог стандартів, правил проведення сертифікації.

Крім того, стандартизація і сертифікація - це визнані у світовому масштабі способи підвищення якості і конкурентоспроможності товарів. По суті, підвищення норм не буде суперечити міжнародним, оскільки відповідають перспективним критеріям конкурентоспроможності товарів у розвинутих країнах, що приділяють усе більшу увагу безпеці товарів.

Державне регулювання повинне забезпечити з одного боку, захист вітчизняних товаровиробників, а з іншого боку – створення конкурентного середовища з метою недопущення монополізму, а також стимулювання підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів на основі підвищення якості і зниження собівартості.

Список використаних джерел:

1. Наумов О.Б. Развитие текстильной промышленности та її сировинної бази / Наумов О.Б. – Херсон: Олди-плюс, 2004. – 396 с.
2. Сокол О.І. Пріоритетні напрями відновлення вівчарства / О.І.Сокол // Економіка АПК. – 2005. - №9. - С.22-29
3. Топіха І.Н. Основні проблеми розвитку галузі вівчарства та шляхи їх розв'язання. / І.Н. Топіха. //Вівчарство. Міжвідомчий тематичний науковий збірник №29. – Київ: Аграрна наука, 1998. – 252с.
4. Семенов Г. Развитие свободных экономических и оффшорных зон / Семенов Г. // Российский экономический журнал. - 1995. - №11. - С.34-44.

УДК 336.8

Васильчак С.В.,
Петриняк У.Я.

МАРКЕТИНГОВІ КАНАЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Постановка проблеми. Ринкові умови функціонування виробництва молочної продукції доводять необхідність та важливість напрямів маркетингової діяльності молокопереробних підприємств, зокрема тих, які пов'язані із збутом молочної продукції. Молокопереробні підприємства повинні не тільки виробити продукцію, але й вигідно її реалізувати по ефективних збутових каналах, з метою отримання відповідного прибутку, який би забезпечив їх розвиток. Розглянемо та проаналізуємо їх на прикладі молокопереробних підприємств Львівської області.

Аналіз останніх досліджень. За останній період часу чимала група науковців приділяла увагу теоретичним, методичним та практичним аспектам розвитку виробництва молока та молочних продуктів, їх конкуренції, проблемам формування відносин між